

Verkennd natuuronderzoek ten behoef van vaststelling bestemmingsplan Rengerswetering Bunschoten

Oriënterend onderzoek in het kader van de
wet- en regelgeving voor de natuur

Definitief

Gemeente Bunschoten

Grontmij Nederland B.V.
Alkmaar, 7 oktober 2013

Verantwoording

Titel : Verkennend natuuronderzoek ten behoeve van vaststelling
bestemmingsplan Rengerswetering Bunschoten

Subtitel : Oriënterend onderzoek in het kader van de
wet- en regelgeving voor de natuur

Projectnummer : 328598

Referentienummer : GM-0107367

Revisie : 01

Datum : 7 oktober 2013

Auteur(s) : ing. M. Kolen

E-mail adres : marloes.kolen@grontmij.nl

Gecontroleerd door : ir. C.J. Jaspers

Paraaf gecontroleerd :

Goedgekeurd door : ing. M. Schmeink

Paraaf goedgekeurd :

Contact : Grontmij Nederland B.V.
Robijnstraat 11
1812 RB Alkmaar
Postbus 214
1800 AE Alkmaar
T +31 72 547 57 57
F +31 72 850 26 57
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

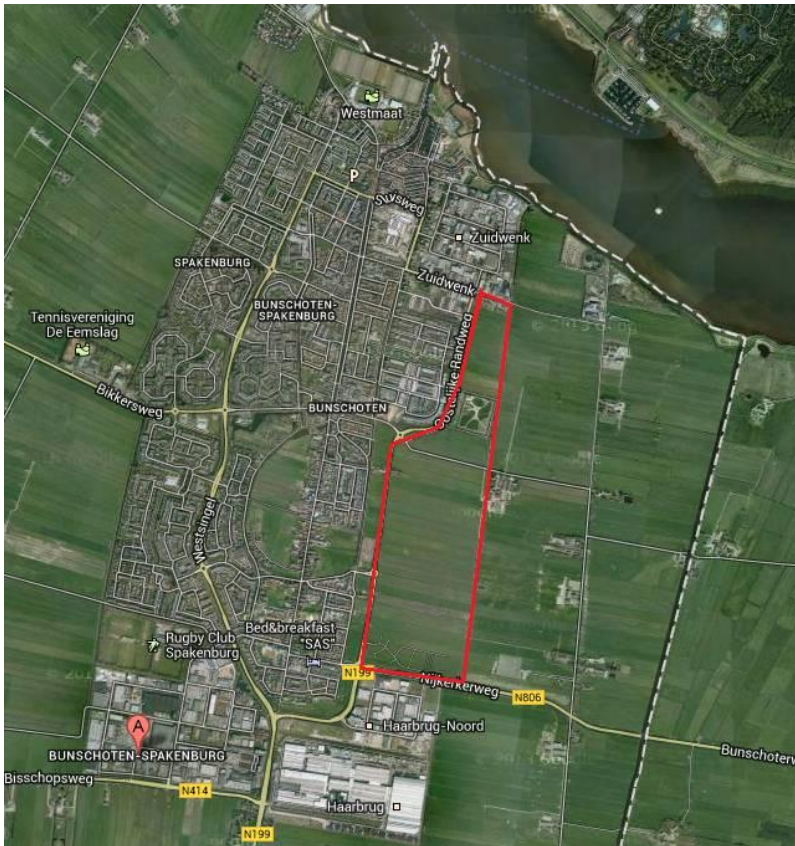
1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding en doel.....	4
1.2	Plangebied en voorgenomen ontwikkeling.....	5
2	Wet- en regelgeving voor natuur.....	10
2.1	Inleiding	10
2.2	Natuurbeschermingswet.....	10
2.3	Flora- en faunawet	10
2.4	Natuurbeleid.....	11
2.5	Ecologische Hoofdstructuur.....	12
2.5.1	Algemeen.....	12
3	Resultaten.....	13
3.1	Inventarisatie methode	13
3.1.1	Bronnenonderzoek	13
3.1.2	Verkennd veldbezoek.....	13
3.2	Natuurbeschermingswet.....	13
3.2.1	Natura 2000-gebied Arkemheen.....	14
3.2.2	Natura 2000-gebied Eemmeer en Gooimeer Zuidoever	15
3.3	Ecologische Hoofdstructuur.....	16
3.4	Soortbescherming	17
3.4.1	Flora	17
3.4.2	Zoogdieren (m.u.v. vleermuizen)	17
3.4.3	Vleermuizen	18
3.4.4	Vogels.....	18
3.4.5	Vissen	19
3.4.6	Amfibieën.....	21
3.4.7	Reptielen.....	21
3.4.8	Overige soorten.....	21
4	Conclusies	23
4.1	Natuurbeschermingswet.....	23
4.2	Ecologische Hoofdstructuur.....	23
4.3	Flora- en faunawet	23
4.4	Aanbevelingen	23
5	Literatuurlijst.....	24

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Bij het tot stand komen van het bestemmingsplan Rengerswetering heeft uitgebreid ecologisch onderzoek plaatsgevonden (Bijtel, H. van den & K. Goudsmits 2004; Bijtel, H.J.V. van den 2007). De conclusie was dat bebouwing van het gebied mogelijk was met een ontheffing Flora- en faunawet (deze is verleend). Bij het opstellen van het stedenbouwkundig masterplan en de uitwerking is rekening gehouden met de aanbevelingen en randvoorwaarden zoals die zijn verwoord in het ecologisch rapport en de verleende ontheffing (geldig tot 30 september 2013). Daarnaast wordt natuurontwikkeld in de directe omgeving van het bestemmingsplan, namelijk de Laakzone. Tevens komt meer ruimte voor natuur beschikbaar door de herontwikkeling van de nertsenfarm, waarbij de farm wordt gesloopt en 4 vrijstaande woningen in een compacte eenheid worden teruggebouwd (meer ruimte voor weidevogels). De eerder uitgevoerde onderzoeken voor het bestemmingsplan Rengerswetering dateren uit 2004 en 2007 en dienen in het kader van het nieuwe bestemmingsplan geactualiseerd te worden, omdat waarnemingen ouder dan 5 jaar niet meer houdbaar zijn. In het voorliggende verkennend natuuronderzoek is nagegaan op basis van bestaande informatie en een oriënterend veldbezoek of er in de actuele situatie mogelijk belemmeringen zijn om het bestemmingsplan te kunnen vaststellen en/of er nader onderzoek moet worden uitgevoerd om dit vast te kunnen stellen.

Het verkennend natuuronderzoek geeft inzicht in de noodzaak tot het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet, een Natuurbeschermingswet vergunning, een Nee-tenzij toets EHS dan wel de noodzaak tot het uitvoeren van nadere inventarisaties of effectbeoordelingen. Het verkennend natuuronderzoek vormt daarmee de basis voor eventuele verdere procedures of vervolgonderzoek in het kader van de wet- en regelgeving voor natuur.

Figuur 1.1 globale ligging plangebied Rengerswetering (rode vlak).

1.2 Plangebied en voorgenomen ontwikkeling

Het plangebied ligt in de Gemeente Bunschoten, aan de oostkant van Bunschoten-Spakenburg. Het plangebied bestaat voornamelijk uit weiland en wordt begraasd met koeien. In het plangebied ligt een begraafplaats, die een groene inrichting heeft met aan de rand diverse bomen. Aan de zuidkant van het plangebied is de eerste fase van de Rengerswetering ontwikkeld. Dit gebied is bebouwd met huizen en tuinen en er zijn voorzieningen aanwezig (parkeerplaatsen en speelplaatsen voor kinderen) dit deelgebied heeft een vrij dorps karakter. Aan de randen van het plangebied zijn watergangen aanwezig.

Overzicht foto's Rengerswetering

Watergang door het gebied heen die middels een duiker in verbinding staat met andere watergangen. Zwanenmossel, gevonden langs watergang.

Begrazing door koeien

Deelgebied 1 grotendeels bebouwd, speelvoorzieningen aanwezig.

Deelgebied 2 (bouwrijp gemaakt en op diverse locaties ligt bouw materiaal en hopen zand).

Deelgebied 7 Toegangweg naar begraafplaats toe, watergangen langs/bij begraafplaats, toekomstige begraaflocatie (met konijn).

Figuur 1.3 Foto's bestemmingsplangebied.

Het plangebied Rengerwetering is op te delen in zeven gebieden waarvoor in het bestemmingsplan een specifieke regeling wordt opgenomen. De onderscheidende gebieden zijn hieronder verbeeld.

Per plandeel staat de juridisch/planologische regeling weergegeven.

Plandeel 1: De zuidelijke Kampen, eiland 1

Voor dit deel is een uitwerkingsplan opgesteld en het plandeel is inmiddels ontwikkeld. Voor dit deel wordt een gedetailleerde regeling opgenomen die enerzijds aansluit bij het gerealiseerde

programma en aan de andere kant zoveel mogelijk gelijkens vertoond met de overige bestemmingsplannen voor bestaande woongebieden binnen de gemeente Bunschoten.

Plandeel 2: De Zuidelijke Kampen, eiland 2

Eiland 2 maakt onderdeel uit van hetzelfde uitwerkingsplan als eiland 1 maar is nog niet in ontwikkeling genomen. Om deze reden wordt de regeling opgenomen zoals die geldt op basis van het uitwerkingsplan waarin voldoende flexibiliteit is opgenomen om in te spelen op wijzigende (markt)omstandigheden.

Plandeel 3: De Noordelijke Kampen

Het stedenbouwkundig plan uit 2008 heeft betrekking op de drie zuidelijke eilanden en dus ook op het gebied van de Noordelijke Kampen. Voor dit deel wordt een vergelijkbare regeling opgenomen als voor plandeel 2 (eiland 2 van de Zuidelijke Kampen).

Plandeel 4: Zuiderland, centrale voorzieningen

De hoofdstructuur van dit plandeel is beschreven in het stedenbouwkundig masterplan. Evengoed wordt voor dit deel een stedenbouwkundig plan en een beeldkwaliteitplan opgesteld waarmee de invulling van het plan nader wordt geconcretiseerd. Deze nadere concretisering krijgt zijn vertaling in de vorm van een globaal eindplan waarin aansluiting wordt gezocht bij de uitwerkingsplannen die zijn opgesteld voor de plandelen 1 en 2.

Plandeel 5: De Zuidelijke Hoven

Voor dit plandeel geldt het zelfde als voor plandeel 4. Er wordt een globale eindregeling opgesteld, waarbij het programma maximaal in kan spelen op wijzigende marktomstandigheden zonder dat dit ten koste gaat van de minimale voorwaarden die vanuit rechtszekerheid aan een bestemmingsplan worden gesteld.

Plandeel 6: Rengerswetering Noord (ten noorden en ten zuiden van de begraafplaats)

In de planning van de woningbouwopgave is ook het plandeel Rengerwetering Noord binnen de planperiode opgenomen. Hiervoor is voorzien in een uit te werken woonbestemming overeenkomstig de huidige regeling.

Plandeel 7: Begraafplaats

De begraafplaats is opgenomen met een conserverende regeling die de ruimte biedt voor het realiseren van een aula, conform de regeling in het vigerende bestemmingsplan.

Figuur 1.3 Plangebied Rengerswetering onderverdeeld in plandelen.

2 Wet- en regelgeving voor natuur

2.1 Inleiding

De natuurbeschermingswetgeving in Nederland valt uiteen in gebiedsbescherming en soortenbescherming. Gebiedsbeschermende wetgeving voorziet in bescherming van aangewezen natuurgebieden en wordt geregeld in de nieuwe gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998.

Soortenbescherming is vastgelegd in de Flora- en faunawet. Deze wet ziet toe op bescherming van soorten planten en dieren zowel binnen als buiten beschermde natuurgebieden. Daarnaast zijn er ook beleidsmatig beschermde gebieden en soorten.

2.2 Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 1998 is per 1 oktober 2005 in werking getreden. In de Natuurbeschermingswet 1998 is ook de bescherming van de Speciale Beschermingszones (SBZ) op grond van de Habitat- en Vogelrichtlijn geregeld, vanaf het moment dat de gebieden zijn aangewezen door Brussel. De Natuurbeschermingswet 1998 regelt ook de bescherming van de zogenaamde Beschermde Natuurmonumenten en gebieden die de minister van EZ aanwijst ter uitvoering van internationale verplichting, zoals RAMSAR wetlands. Projecten of handelingen die negatieve effecten op deze beschermde gebieden kunnen hebben, zijn verboden. Ook activiteiten buiten de beschermde gebieden kunnen verboden zijn, indien deze negatieve effecten veroorzaken op de kwalificerende natuurwaarden van het gebied (externe werking). Het toetsingskader van de Natuurbeschermingswet 1998 kent de volgende procedurevarianten:

1. Zeker geen kans op effecten: geen vergunningplicht;
2. Een kans op effecten, maar zeker niet significant: vergunningaanvraag via een verslechteringstoets (art 19f);
3. Een kans op significante effecten: vergunningaanvraag via passende beoordeling (art. 19d).

2.3 Flora- en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht, deze is gericht op de duurzame instandhouding van soorten. De Flora- en faunawet vervangt onder andere de Vogelwet, de Jachtwet en de soortbescherming uit de Natuurbeschermingswet. In deze nieuwe wet zijn (nagenoeg) alle van nature in het wild voorkomende amfibieën, zoogdieren en vogels beschermd. Daarnaast zijn een beperkt aantal plantensoorten en ongewervelden beschermd. Voor soorten die vallen onder de bescherming van de wet gelden de volgende verbodsbepalingen met betrekking tot werkzaamheden in het buitengebied:

Artikel 8

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11

Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Vrijstelling en ontheffing

Conform artikel 75 is het mogelijk om in bepaalde gevallen ontheffing of vrijstelling te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikelen 8 t/m 11 en 13. Sinds het vrijstellingsbesluit van 23 februari 2005 kent de Flora- en faunawet drie beschermingsniveaus, veelal aangeduid met tabel 1, tabel 2 en tabel 3. De bescherming van de broedvogels heeft een apart beschermingsregime en zijn sinds 25 augustus 2009 onderverdeeld in de categorieën 1 tot en met 5 en overige soorten.

tabel 1	Algemene soorten	Wat betreft ruimtelijke ontwikkelingen, onderhoud en beheer geldt een vrijstelling. Er hoeft voor deze activiteiten geen ontheffing aangevraagd te worden.
tabel 2	Overige soorten	Wat betreft beheer en onderhoud en ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling, mits wordt gewerkt volgens een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode. Is er geen gedragscode dan moet ontheffing aangevraagd worden, deze valt onder de lichte toets (geen aantasting van de duurzame instandhouding van de soort).
tabel 3	Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitat-richtlijn bijlage 1 van de AMVB	Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt ten aanzien van deze soorten dat er altijd een ontheffing moet worden aangevraagd waarvoor een uitgebreide toets geldt. De ontheffingsaanvraag valt onder de zware toets: 1) er is sprake van een bij de wet genoemd belang, 2) er is geen alternatief, 3) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor beheer en onderhoud is wel vrijstelling mogelijk indien gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode.
	Vogels	Vogels vormen een aparte categorie. Vogels worden vooral negatief geraakt in hun broedperiode. Voor het verstoren van nesten wordt over het algemeen geen ontheffing verleend tijdens het broedseizoen. Van een aantal soorten zijn vogelnesten en bijbehorend functionele leefgebied jaarrond beschermd en staan op de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' van het ministerie van EZ. Het betreffen broedvogelsoorten van de beschermingscategorieën 1 t/m 4 en in bepaalde gevallen ook van de beschermingscategorie 5. Een ontheffingsaanvraag voor het aantasten van deze verblijfplaatsen zal getoetst worden aan de zware toets (als bij tabel 3). Bescherming van broedvogels uit categorie 5 is jaarrond van toepassing indien ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit is bijvoorbeeld het geval als de soort lokaal zeldzaam is, als er bij een verstoring geen alternatieve nestlocaties beschikbaar zijn of als het aanbieden van een alternatieve (kunstmatige) nestlocatie niet mogelijk is.

In het verkennend natuuronderzoek wordt getoetst welke verbodsbepalingen overtreden kunnen worden bij de uitvoering van het plan. Afhankelijk van het beschermingsniveau van de soort zal voor de overtreding van de verbodsbepaling al dan niet een ontheffing aangevraagd te worden en of volgens een goedgekeurde gedragscode gewerkt moeten worden.

2.4 Natuurbeleid

De Ecologische hoofdstructuur (EHS) is planologisch beschermd met het 'nee, tenzij'-principe. Nieuwe plannen, projecten en activiteiten zijn niet toegestaan als zij het gebied aantasten, tenzij er geen alternatieven zijn. Ook moet de activiteit een groot openbaar belang hebben. Provincies

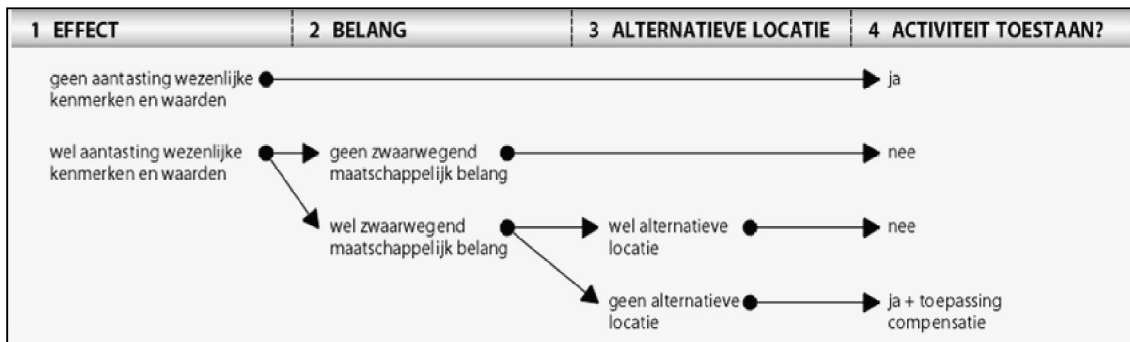
wijzen de EHS gebieden aan. De EHS wordt vastgelegd in ruimtelijke plannen van de gemeenten. De EHS is een samenhangend netwerk van bestaande en te ontwikkelen natuurgebieden. Het netwerk wordt gevormd door kerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en ecologische verbindingzones.

2.5 Ecologische Hoofdstructuur

2.5.1 Algemeen

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is op provinciaal niveau uitgewerkt tot de ecologische hoofdstructuur, ecologische verbindingzone en weidevogelgebied. De wettelijke bescherming (Wro) van de EHS is geregeld via het bestemmingsplan. De Ecologische Hoofdstructuur voor de provincie Utrecht is vastgelegd in de structuurvisie.

De afweging voor ingrepen in de EHS gaat volgens het "nee, tenzij-principe". In onderstaand schema is dit stapsgewijs weergegeven. Ingrepen met significant negatieve invloed op de wezenlijke kenmerken en waarden mogen niet plaatsvinden tenzij er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang en indien er geen alternatieven zijn. Indien bij een ingreep schade wordt aangericht aan een EHS-gebied, dan dient dit in ieder geval gemitigeerd te worden. De resteffecten aan verlies van kwaliteit en/of oppervlakte dient te worden gecompenseerd. Daarnaast kan salderen van positieve en negatieve effecten op de EHS uitkomst bieden om projecten in de EHS te realiseren. Het verkennend natuuronderzoek geeft inzicht in de ligging van EHS gebieden in de omgeving van het plangebied en de noodzaak voor het doorlopen van 'nee, tenzij, procedure'.

Schema 1: Het "nee, tenzij"-principe van het compensatiebeginsel.

3 Resultaten

3.1 Inventarisatie methode

3.1.1 Bronnenonderzoek

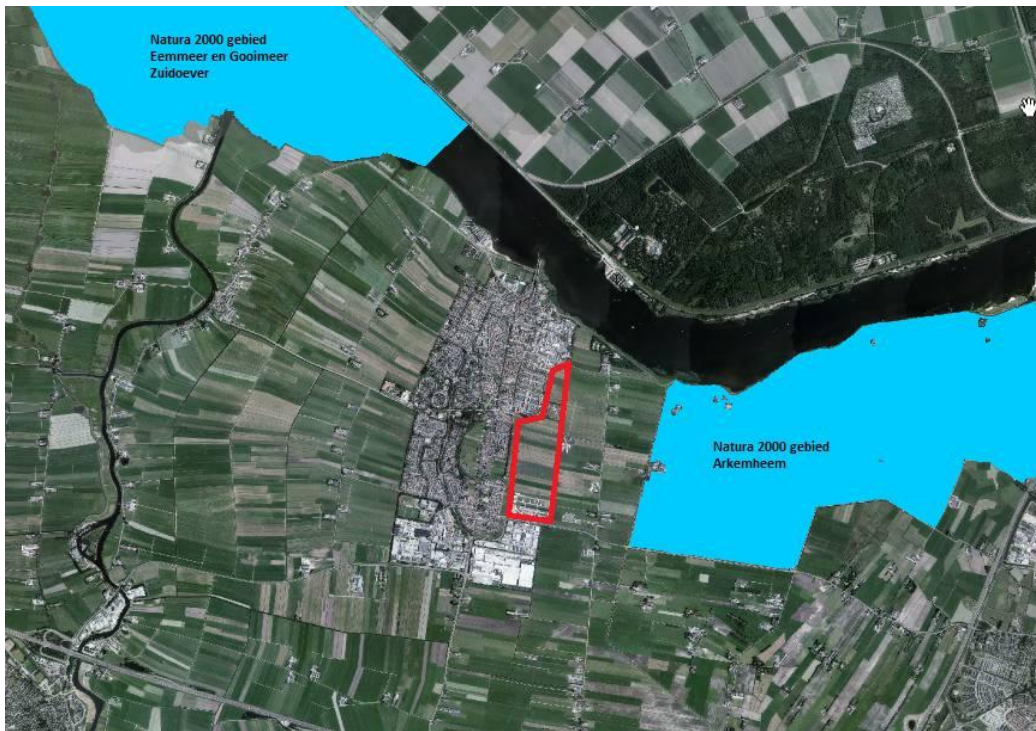
Het bronnenonderzoek heeft als doel een overzicht te krijgen van de beschikbare informatie met betrekking tot het voorkomen van beschermde soorten en gebieden in het plangebied en omgeving. Hierbij is gebruik gemaakt van het eerder uitgevoerde onderzoeken (Bijtel, H. van den & K. Goudsmits 2004 en Bijtel, H.J.V. van den 2007), diverse ecologische atlanten en internetbronnen. In de literatuurlijst (zie hst. 5) is het complete overzicht van geraadpleegde bronnen weergegeven.

3.1.2 Verkennend veldbezoek

Tijdens het verkennend veldbezoek is het plangebied d.d. 27 juni 2013 bezocht. Dit veldbezoek is uitgevoerd door een ecooloog van Grontmij. Het doel van het verkennend veldbezoek is het onderzoeksgebied te beoordelen op habitatgeschiktheid voor beschermde soorten. Door de informatie uit het bronnenonderzoek te combineren met informatie uit het veldbezoek ontstaat een goed beeld van het actueel en potentieel voorkomen van beschermde soorten in het gebied.

3.2 Natuurbeschermingswet

Het plangebied ligt niet binnen een Natura 2000-gebied. Na raadpleging van de gebiedendatabase van het ministerie van EZ (www.rijksoverheid.nl) is gebleken dat op 1 kilometer afstand van het plangebied het Natura 2000 gebied Arkemheen ligt en op meer dan 4 kilometer van het plangebied ligt Natura 2000-gebied Eemmeer en Gooimeer Zuidoever. Er ligt geen Beschermd Natuurmonument in de omgeving van het plangebied. Dit komt overeen met het vigerende bestemmingsplan Rengerswetering.

Figuur 3.1 Globale ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van Natura 2000 gebied Arkemheen en Natura 2000-gebied Eemmeer en Gooimeer Zuidoever.

3.2.1 Natura 2000-gebied Arkemheen Inventarisatie

Het gebied Arkemheen bestaat uit twee laaggelegen, lege, open polders langs de Randmeren, de Putterpolder en de Nijkerkerpolder. De polders bestaan uit, deels zilte, graslanden en enkele rietlandjes. In tabel 3.1 staan de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Arkemheen weergegeven. Het gebied is definitief aangewezen.

Tabel 3.1 Instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebied Arkemheen.

Instandhoudingsdoelstellingen		SVI Lan- delijk	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal vo- gels
Habitatsoorten						
H1134	<i>Bittervoorn</i>	-	=	=	=	
Niet-broedvogels						
A037	Kleine Zwaan	-	=	=		190
A050	Smient	+	=	=		850

De aantallen kleine zwanen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als foerageergebied. Het Arkemheen levert als foerageergebied één van de grootste relatieve bijdragen binnen het Natura 2000-netwerk. De soort is een overwinteraar, arriveert in oktober en vertrekt in februari/maart. Kleine zwanen gebruiken de natte graslanden van Arkemheen en Putterpolder om te foerageren, en slapen en drinken in de nabijgelegen randmeren. In het begin van het seizoen wordt in deze meren nog op waterplanten gevoerageerd; naarmate deze voedselbron uitgeput raakt wordt overgeschakeld op het achterliggende grasland. De aantalsontwikkeling in Arkemheen wordt dus mede beïnvloed door ontwikkeling van de vegetatie in de randmeren.

Het Arkemheen heeft voor de smient vooral een functie als foerageergebied. Deze vogels rusten en slapen met name op het aangrenzende Nuldernauw dat onderdeel is van het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

De bittervoorn is in het Arkemheen een wijdverspreide soort. Aangenomen wordt dat de soort in alle watergangen van meer dan 2 meter breed voorkomt, en zich hier ook voortplant. Ook uit omringende polders is bekend dat de soort talrijk voorkomt.

Toetsing effecten

Arkemheen ligt binnen de mogelijke beïnvloedingsfeer van het plangebied. Door uitvoering van de voorgenomen ontwikkeling gaat geen Natura 2000-gebied verloren, maar gezien de relatief korte afstand tussen het Natura 2000-gebied en Rengerswetering kunnen effecten optreden.

Effecten van verstoring door licht, trilling, geluid en optische verstoring vinden niet plaats, de Rengerswetering ligt op een te grote afstand van het Natura 2000-gebied, effecten van gebruik als woongebied zijn beperkt tot enkele honderden meters. In het gebied komen geen habitattypen voor die gevoelig zijn voor vermisting (stikstof) dit effect treedt dan ook niet op. Effecten van verontreiniging treden niet op, er zal binnen de normale regelgeving gewerkt worden. Vernietiging van foerageerhabitat treedt niet op, uit de rapportage van Hunik-Verwoerd, 2013 komt naar voren dat er vrijwel geen smienten en kleine zwanen foerageren in het plangebied. Dit komt doordat er bebouwing om het gebied heen ligt en het gebied daardoor al minder geschikt is voor de soorten.

Er is dan ook geen belemmering voor het vaststellen van bestemmingsplan en er is geen nader onderzoek nodig.

3.2.2 Natura 2000-gebied Eemmeer en Gooimeer Zuidoever

Inventarisatie

In het Eemmeer komen weinig waterplanten voor. Alleen in de baai ten zuiden van de Dode Hond worden structureel waterplanten aangetroffen. Het Gooimeer Zuidoever omvat ondiep water met waterplanten, een brede strook verland oevergebied, dat geleidelijk overgaat in een brede zandstrook met een hoge wal, waarachter zich laag gelegen graslanden bevinden. In tabel 3.2 staan de instandhoudingsdoelstellingen van het Eemmeer en Gooimeer Zuidoever weergegeven. Het gebied is definitief aangewezen als Natura 2000-gebied.

Tabel 3.2 Instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebied Eemmeer en Gooimeer Zuidoever.

Instandhoudingsdoelstellingen	SVI Landelijk	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal vogels	Draagkracht aantal paren
Broedvogels						
A193	Visdief	-	=	=		280
Niet-broedvogels						
A005	Fuut	-	=	=	160	
A017	Aalscholver	+	=	=	160	
A037	Kleine Zwaan	-	=	=	2	
A043	Grauwe Gans	+	=	=	300	
A050	Smient	+	=	=	4900	
A051	Krakeend	+	=	=	90	
A056	Slobeend	+	=	=	5	
A059	Tafeleend	--	=	=	790	
A061	Kuifeend	-	=	=	2700	
A068	Nonnetje	-	=	=	10	
A125	Meerkoet	-	=	=	1700	

Legenda

SVI landelijk	Landelijke Staat van Instandhouding (-- zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig)
=	Behoudsdoelstelling
>	Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling

Toetsing effecten

De soorten die beschermd zijn in het Natura 2000-gebied Eemmeer en Gooimeer-Zuidoever zijn vrijwel allemaal soorten die gebonden zijn aan het open water, alleen de grauwe gans, kleine zwaan en smient maken ook gebruik van het agrarisch land in de omgeving. Effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de aalscholver, fuut, kraakeend, kuifeend, meerkoet, nonnetje, slobbeend, tafeleend en visdief zijn dan ook uit te sluiten.

De grauwe gans, smient en kleine zwaan zijn gevoelig voor verstoring door licht, dit is een lokaal effect, dat niet reikt tot aan het Natura 2000-gebied. Daarnaast zijn de soorten gevoelig voor vernietiging van foerageergebied. Vernietiging van foerageerhabitat treedt niet op, uit de rapportage van Hunik-Verwoerd, 2013 komt naar voren dat er vrijwel geen smienten en kleine zwanen foerageren in het gebied. Dit komt doordat er bebouwing om het gebied heen ligt en het gebied daardoor al minder geschikt is voor de soorten. De grauwe gans kan wel foerageren in het plangebied, voor deze soort is in de omgeving van het plangebied en het Natura 2000-gebied alternatief foerageergebied aanwezig. Effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de grauwe gans, smient en kleine zwaan zijn dan ook uit te sluiten.

Er is dan ook geen belemmering voor het vaststellen van bestemmingsplan en er is geen nader onderzoek nodig.

3.3 Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied ligt op een afstand van circa 1 kilometer tot de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), net als in het huidige bestemmingsplan voor de Rengerswetering. Het plangebied valt daarmee buiten de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur. Er is dan ook geen belemmering voor het vaststellen van bestemmingsplan en er is geen nader onderzoek nodig.

Figuur 3.2 Globale ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

3.4 Soortbescherming

3.4.1 Flora

Inventarisatie

Uit de Nationale Database Flora en Fauna (NDFF) en waarneming.nl komen geen waarnemingen van beschermde flora in het plangebied naar voren. Er zijn ook geen beschermde planten aangetroffen tijdens het veldbezoek. Tijdens eerder onderzoek dat is uitgevoerd (2004) is de beschermde soort de zwanenbloem aangetroffen (tabel 1 FF-wet). In het plangebied is geschikt habitat aanwezig voor de beschermde zwanenbloem en kaardenbol. Het plangebied is door zijn drooglegging ongeschikt voor tabel 2 soorten.

Toetsing effecten

Voor de zwanenbloem en kaardenbol geldt bij ruimtelijke ingrepen een vrijstelling. Er hoeven geen vervolgpcedures in gang te worden gezet. Er is geen belemmering voor het vaststellen van bestemmingsplan en er is geen nader onderzoek of ontheffing nodig.

3.4.2 Zoogdieren (m.u.v. vleermuizen)

Inventarisatie

Bij de NDFF zijn m.u.v. vleermuizen, geen waarnemingen bekend van tabel 2 en/of 3 zoogdieren van de Flora- en faunawet in het plangebied (zoals de waterspitsmuis). Uit waarneming.nl, telmee.nl en de NDFF blijkt verder wel dat algemene zoogdiersoorten van tabel 1 zoals egel en hermelijn aangetroffen zijn in de omgeving van het plangebied. Deze kunnen ook in het plangebied worden verwacht. De oevers van de watergang langs het plangebied zijn niet geschikt voor de kritische waterspitsmuis en de noordse woelmuis (Ff-wet tabel 3) door ontbreken van een goed ontwikkelde water- en oeervervegetatie. Ook voor overige tabel 2 en 3 soorten is het plangebied niet geschikt, omdat het intensief grasland is.

Figuur 3.3 NDFF zoogdieren (2000-2013)

Toetsing effecten

Aangezien geen waarnemingen van tabel 2/3 zoogdiersoorten (met uitzondering van vleermuizen) in het plangebied bekend zijn en geen geschikt habitat is aangetroffen kan het voorkomen van tabel 2/3 zoogdiersoorten (met uitzondering van vleermuizen) uitgesloten worden.

Nader onderzoek of ontheffing wordt daarom niet nodig geacht. In dit kader zijn dan ook geen negatieve effecten voorzien op tabel 2/3 soorten en hoeven geen vervolgpcedures in gang te worden gezet.

Op basis van het veldbezoek is geschikt habitat voor de bovengenoemde tabel 1 soorten aangetroffen in het plangebied. Dit zijn alle algemene soorten van tabel 1 van de Flora- en fauna-wet. Hiervoor geldt de zorgplicht (zie par. 2.4).

Er zijn geen belemmeringen voor het vaststellen van bestemmingsplan.

3.4.3 *Vleermuizen*

Inventarisatie

Uit de NDFF en www.telme.nl zijn recente waarnemingen bekend van de gewone dwergvleermuis (Ff-wet, tabel 3) in de directe omgeving van het plangebied. In 2007 is onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van vleermuizen, uit dit onderzoek kwam naar voren dat de gewone dwergvleermuis, meervleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger en watervleermuis in het gebied voorkomen. Er zijn geen vaste verblijfplaatsen of vaste vliegroutes of foerageerroutes waargenomen. De huidige situatie is alleen in deelgebied 1 gewijzigd, hier is nu bebouwing aanwezig, waar vleermuizen in kunnen verblijven. De overige situatie is vergelijkbaar met de situatie van vaststelling van het bestemmingsplan Rengerswetering uit 2005.

Toetsing effecten

Het vleermuizenonderzoek dat in 2007 is uitgevoerd is niet meer geldig. Omdat het gebied niet veranderd is, is het niet aannemelijk dat er nu wel vaste verblijfplaatsen en vaste vliegroutes of foerageerroutes in het gebied aanwezig zijn. Nader onderzoek of ontheffing wordt daarom niet nodig geacht. In dit kader zijn dan ook geen negatieve effecten voorzien op tabel 2/3 soorten en hoeven geen vervolgpcedures in gang te worden gezet. Er zijn geen belemmeringen voor het vaststellen van het bestemmingsplan.

3.4.4 *Vogels*

Inventarisatie

Tijdens het verkennend veldonderzoek zijn geen jaarrond beschermde verblijfplaatsen (holen en nesten) van vogels aangetroffen. Uit de gegevens van de NDFF komt naar voren dat er in de omgeving en op de rand van het plangebied de jaarrond beschermd soorten buizerd, slechtvalk, ooievaar, huismus en gierzwaluw zijn aangetroffen.

Figuur 3.5 NDFF vissen (2000-2013)

Toetsing effecten

De kleine modderkruiper (Ff-wet tabel 2) en bittervoorn (Ff-wet tabel 3) hebben een wijdverspreid habitat in Nederland. Het voorkomen van de kleine modderkruiper en bittervoorn kan niet op voorhand worden uitgesloten. Als er delen van watergangen worden gedempt/vergraven dan wordt er (tijdelijk) leefgebied van beschermde vissen vernietigd. Voorafgaand aan het dempen/vergraven van delen van watergangen (de daadwerkelijke uitvoering) dient nader onderzoek plaats te vinden naar het voorkomen van beschermde vissen. Als blijkt dat de kleine modderkruiper in het plangebied voorkomt dan dient gewerkt te worden conform een goedgekeurde gedragscode middels een ecologisch werkprotocol, voor deze soort hoeft dan geen ontheffing aangevraagd te worden. Als de bittervoorn in het gebied voorkomt dan dient hiervoor een ontheffing aangevraagd te worden.

Voor de bittervoorn (en de kleine modderkruiper) wordt ontheffing verleend, het voorkomen van deze soorten vormt dan ook geen belemmering voor het vaststellen van het bestemmingsplan. Nader onderzoek in het kader van het vaststellen van het bestemmingsplan is dan ook niet noodzakelijk.

3.4.6 Amfibieën

Inventarisatie

Er zijn geen waarnemingen bekend van beschermde amfibieën tabel 2/3 in het plangebied bij de NDFF. De rugstreeppad (Ff-wet tabel 3) is een wijdverspreide algemene soort is in de provincie Utrecht, hierdoor kan deze soort wel in de omgeving van het plangebied worden verwacht. De rugstreeppad komt vooral voor in zandige milieus met water in de omgeving, in veengebied of met tijdelijke plassen. In deelgebied 2 is door het bouwrijp maken leefgebied aanwezig voor de rugstreeppad, net als langs de watergangen.

Toetsing effecten

De rugstreeppad (Ff-wet tabel 3) heeft een wijdverspreid habitat in Utrecht. Aangezien er geschikt leefgebied voor de soort binnen deelgebied 2 en langs de watergangen aanwezig is, kan het voorkomen van de rugstreeppad niet worden uitgesloten. In dit kader zijn dan ook negatieve effecten voorzien en dient nader onderzoek plaats te vinden naar het voorkomen van de rugstreeppad bij de daadwerkelijke uitvoering van het project.

Voor rugstreeppad wordt (als uit onderzoek naar voren is gekomen dat de soort voorkomt) ontheffing verleend, mits er voldoende mitigerende maatregelen worden genomen (deze dienen te worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol. Het voorkomen van deze soort vormt dan ook geen belemmering voor het vaststellen van het bestemmingsplan. Nader onderzoek in het kader van het vaststellen van het bestemmingsplan is dan ook niet noodzakelijk.

Voor de overige algemene soorten dient de zorgplicht in acht te worden genomen. Het plangebied blijkt verder een geschikt habitat voor tabel 1 amfibie soorten. Voor tabel 1 soorten geldt een vrijstelling van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Hiervoor geldt wel de zorgplicht (zie par. 2.4).

De rugstreeppad is een pioniersoort en wordt regelmatig aangetroffen op werk/bouwterreinen bij het bouwrijp maken van het terrein. De verwachting is dan ook dat als de terreinen bouwrijp gemaakt worden er geschikt habitat aanwezig is voor de soort en dat de soort dan de terreinen koloniseert. Wanneer men dit wil voorkomen dan dienen paddenschermen geplaatst te worden vanaf het moment dat het terrein bouwrijp wordt gemaakt. Deze schermen dienen ook onderhouden te worden.

3.4.7 Reptielen

Inventarisatie

De Ringslang is de enige soort die in Utrecht ter hoogte van de Rengerswetering voorkomt (www.telmee.nl). Bij de NDFF zijn geen waarnemingen bekend van de ringslang ter hoogte van het plangebied, uit onderzoek dat is uitgevoerd door Hunik-Verwoerd 2013 komt naar voren dat de soort op circa 5 kilometer afstand van het bestemmingsplangebied is waargenomen. De oevers van de sloten, bieden geschikte omstandigheden voor de ringslang te passeren. Er zijn geen geschikte vaste verblijfplaatsen (zoals broeihopen) aangetroffen tijdens het verkennend natuuronderzoek. Doordat er weinig oevervegetatie aanwezig is, is het gebied niet geschikt als vaste verblijfplaats voor de ringslang.

Toetsing effecten

De watergangen en bijbehorende oevers langs in het bestemmingsplangebied Rengerswetering vormen een geschikt habitat voor de ringslang om te passeren. Het gebied heeft geen geschikte broeihopen en is ook geen optimaal foerageergebied. Aangezien het plangebied geen onderdeel is van het foerageergebied of broeigebied van de soort is nader onderzoek in het kader van het vaststellen van het bestemmingsplan niet noodzakelijk.

3.4.8 Overige soorten

Er zijn waarnemingen bekend van overige diersoorten (zoals vlinders, libellen of ongewervelden). Het gaat hierbij om waarnemingen van bont zandoogje, klein geaderd witje, kleine vos en kleine vuurvlieder. Er zijn geen waarnemingen bekend van beschermde overige soorten van tabel 2 of 3 van de Flora- en faunawet en is ook geen geschikt habitat aangetroffen van overige beschermde soorten. In dit kader zijn dan ook geen negatieve effecten voorzien en hoeven geen vervolgpcedures in gang te worden gezet.

Figuur 3.6 NDDF overige ongewervelden (2000-2013)

4 Conclusies

4.1 Natuurbeschermingswet

Het vaststellen van het bestemmingsplan Rengerswetering heeft geen effecten op de Natura 2000-gebieden Arkemheen en Eemmeer en Gooimeer Zuidoever. In dit kader zijn dan ook geen negatieve effecten voorzien en hoeven geen vervolgpcedures in gang te worden gezet.

Er ligt tevens geen Beschermd Natuurmonument binnen de mogelijke effectafstand van het plangebied. In dit kader zijn dan ook geen negatieve effecten voorzien en hoeven geen vervolgpcedures in gang te worden gezet.

4.2 Ecologische Hoofdstructuur

De Rengerswetering ligt buiten de EHS/EVZ en weidevogelgebied. Doordat de voorgenomen bestemmingsplanwijziging buiten de begrenzing van EHS gebied plaats vindt is nadere toetsing niet noodzakelijk, omdat het beleid van de provincie Utrecht ten aanzien van de EHS geen bepalingen voor externe werking kent.

4.3 Flora- en faunawet

Op grond van het uitgevoerde onderzoek wordt geconcludeerd dat een aantal beschermde soorten in het plangebied van de Rengerswetering voor kan komen of tijdens de werkzaamheden op de werklocaties kan verschijnen. Het gaat hierbij om vissen (bittervoorn en kleine modderkruiper) en de rugstreepad. Aanvullend zal veldonderzoek uitgevoerd worden bij de daadwerkelijke uitvoering van de werkzaamheden. Voor de vaststelling van het bestemmingsplan is dit niet noodzakelijk (zie tabel 4). Er kan van uit worden gegaan dat, indien uit het veldonderzoek blijkt dat de soorten daadwerkelijk aanwezig zijn, de benodigde ontheffingen kunnen worden verleend, gezien de eerder verleende ontheffing.

Tabel 4: Conclusies Bestemmingsplan Rengerswetering

Conclusies	Natuurbeschermingswet	EHS	Flora- en fauna wet tabel 2/3
Effecten te verwachten	Geen	Geen	geen
Nader veldonderzoek	Geen	Geen	Geen
Nader effectonderzoek	Geen	Geen	geen
Mitigerende maatregelen	Geen	Geen	Werken buiten broedseizoen m.b.t. vogels.
Nadere procedure	Geen	Geen	geen

4.4 Aanbevelingen

Naast tabel 4, wordt verder aanbevolen om voor inrichting van het terrein een ecologisch werkprotocol op te stellen waarin ecologische maatregelen zijn opgenomen voor de genoemde soorten in tabel 4 en voor de rugstreepad, vleermuizen, bittervoorn en kleine modderkruiper. Het gaat hierbij om maatregelen voor soorten die voorkomen in het plangebied ofwel soorten die volgens aanvullend onderzoek voorkomen. En daarbij het controleren van de aanwezigheid van beschermde soorten tijdens het werk.

5 Literatuurlijst

Gebruikte literatuur

- Bijtel, H. van den & K. Goudsmits 2004. Verkennend ecologisch onderzoek Rengerswetering Gemeente Bunschoten;
- Bijtel, H.J.V. van den 2007. Vleermuizen- en vissenonderzoek Rengerswetering;
- Broekhuizen et. al. (1992). Atlas van de Nederlandse Zoogdieren;
- Bijlsma et al.(1993). Ecologische Atlas van de Nederlandse Roofvogels;
- Limpens, et al. (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Onderzoek naar verspreiding en ecologie;
- SOVON (2002). Atlas van de Nederlandse broedvogels;
- STOWA (met betrekking tot vissen)
- Stichting Anemoon
- Nationale databank Flora en Fauna (NDFF)

Geraadpleegde internetsites

- website VZZ (www.zoogdiervereniging.nl → www.zoogdieratlas.nl)
- www.ravon.nl
- www.waarneming.nl
- www.telmee.nl
- www.florafauanacheck.nl
- www.landschapnoordholland.nl
- www.knnv.nl
- www.vlinderstichting.nl
- www.drloket.nl